

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Etenduskunste õppekava

Videokujundaja eriala

Johanna Reinald

**FOTONÄITUSE “VERI SINA MINU VERES” LOOMINE
JA PRESENTEERIMINE AJALEHES MÜÜRILEHT**

Loov-praktiline lõputöö

Juhendajad: Taavet Jansen

MA, etenduskunste multimeedia lektor;

Matthias-Jakob Sildnik

MA, Kõrgem Kunstikool Pallas, teadusnõunik

Viljandi 2024

Resüme

Minu loov-praktilise lõputöö keskmes on fotonäituse “VERI SINA MINU VERES” loomine ja esitlemine ajalehe Mürilehe platvormil. Fotoprojekt käsitleb dokumentalistika ja autorluse piire, uurides, kuidas erinevad lähenemisviisid ja visuaalsed strateegiad mõjutavad fotograafilist narratiivi. Projekt koosneb kolmest osast: “Solli kabiinis”, “HI-HI-HI-HIPI” ja “Resident Evil 3”, millest igaüks esindab erinevat lähenemist ja teemat. Töö eesmärk oli katsetada erinevate autoripositsioonidega, katsuda dokumentalistika ja lavastusliku fotograafia piire ning analüüsida tulemusi nii kunstilise väljenduse kui ka tehnilise teostuse aspektist.

Võtmesõnad: fotonäitus, dokumentalistika, lavastatud fotograafia, autorlus, visuaalkunst, Mürileht, residentuur

Abstract

My thesis, **creation of the photo exhibition “VERI SINA MINU VERES” and presentation in the newspaper Määrileht**, addresses the boundaries of documentary photography and authorship, exploring how different approaches and visual strategies influence photographic narrative. The project consists of three parts: “Solli kabiinis,” “HI-HI-HI-HIPI,” and “Resident Evil 3,” each representing a different approach and theme. The aim of the work was to experiment with different author positions, test the limits between documentary and staged photography, and analyze the results in terms of artistic expression and technical execution.

Keywords: photo exhibition, documentary photography, staged photography, authorship, visual art, Määrileht, residency

Sisukord

Sissejuhatus.....	5
1. Fotonäitus „VERI SINA MINU VERES”.....	7
1.1 Platvorm.....	8
1.1.1 Koostöö Mürilehega.....	10
1.1.2 Residentuuri töö struktuuri loomine.....	12
1.1.3 Ajalehele paigutatud fotonäituse presenteerimine.....	16
1.2 Protsessi kirjeldus.....	17
2. Kolmeosaline teos.....	20
2.1 „SOLLI KABIINIS”.....	20
2.2 HI-HI-HI-HIPI.....	21
2.2 RESIDENT EVIL 3.....	25
3. Järeldused.....	27
3.1 Ootused ja tegelikkus.....	27
3.2 Dokumentalistika ja autorlus.....	29
Kokkuvõte.....	31
Kasutatud allikad.....	33
Lisa 1.....	34
Lisa 2.....	35
Lisa 3.....	37
Lisa 4.....	38

Sissejuhatus

Valisin oma lõputöö loov-praktilises osas fotonäituse loomise, tuginedes ajalehe Mürilehe poolt pakutud platvormile ja residentuuri struktuurile. Fotograafia, kui meedium, võimaldab hetke jäädvustada ja säilitada seda igaveseks, luues võimalusi reaalsuse süvitsi uurimiseks ja kogemiseks. Kui võrrelda fotograafiat videoga, millega olen oma õpingute jooksul tegelenud, pakub fotograafia minu jaoks rohkem reaalsusega manipuleerimise võimalusi, kuna tabab ainult ühte hetke ning jääb alati ühetasandiliseks. „Fotograafia võlu on tema viirastuslikkuses, võimaluses ausate silmadega tõe väänata” (Maran, 2023).

Fotograafia eeldab loo jutustamist läbi pildi, mida ei oleks võimalik realiseerida ilma tehniliste oskusteta: kaamera tundmine, valgusega mängimine, kompositsiooni ja järeltöötlus oskuse. Fotograafia ühendab tehnilised oskused ja kunstilise väljenduse, olles tihedalt seotud reaalsuse tõlgendamisega.

Sisenedes tööturule vabakutselise fotograafina, tundsin vajadust ennast veel kooli turvalisele keskkonnale toetudes arendada. Saades võimaluse teha residentuuri Mürilehes, tundsin, et soovin panna ennast proovile ning katsetada uute ideedega. Minu projekt "VERI SINA MINU VERES" kujutas endast katsetust liikuda edasi lavastatud fotograafialt dokumentalistika poole, et õppida analüüsima ennast ja inimesi, kes mind ümbritsevad. See teekond tõi esile järgmised küsimused: kuidas luua ja presenteerida oma töid ajalehe poolt pakutud platvormil? Kuidas saab fotograafia vahendusel süvitsi mõista ja analüüsida inimgrupe ning nende sotsiaalseid kontekste? Kui suur on autoripositsiooni mõju lõpptulemusele, kui autori füüsiline ja ideeline kohalolu on minimaalne?

Selleks, et nendele küsimustele vastus leida enda tegemiste aspektis, oli mul vaja läbida see teekond ise. Olen alati olnud kirglik fotograafia huviline, seega oli loomulik soov end proovile panna ja katsetada uute ideedega, mis hõlmavad mitmeid kunstivaldkondi, pakkudes laiahaardelisi võimalusi enesetõestamiseks ja kunstnikuna kasvamiseks. Kuna fotograafia on meedium, mis täna mind kõige enam kõnetab, otsustasin proovile panna end selles valdkonnas sügavamalt.

Mürilehe platvormil töötamine ja selle eripärad mängisid olulist rolli minu kunstiliste eesmärkide saavutamisel, võimaldades mul ühendada teoreetiline taust praktilise väljundiga, mis süvendas minu arusaama dokumentalistikast ja selle laiahaardelisusest.

Fotograaf Peeter Laurits on öelnud: „Kunstiteos sünnib seal, kust algab tähenduste paljusid ja

tekivad kihilised struktuurid.“ Minu eesmärk on avastada ja esile tuua elus peituvaid kihilisi ja mitmetähenduslikke struktuure ning neid oma fotode kaudu edasi anda, katsetades samaaegselt dokumentalistika stiiliga.

1. Fotonäitus „VERI SINA MINU VERES”

Fotonäituse "VERI SINA MINU VERES" eesmärk oli enda proovilepanek nii fotograafia kui ka kaasaegse kunsti vallas, kus avardan enda kui fotokunstniku lähenemisviise inimestele, ühiskonnale ja keskkonnale. Taotlesin oskust süvitsi analüüsida erinevaid inimgrupe ja sotsiaalseid stseene, olles neisse kas juba kaasatud või mitte. Soovisin rakendada sarnast lähenemist, mida kasutavad mitmed Eesti dokumentaalfotograafid nagu Juhan Kuus, Andra Rahe ja Liina Pääsuke, kelle tööd mulle eeskujuks on kultuuriruumide uurimise aspektist. Mul oli kindel soov uurida erinevate inimgruppide sügavamaid olemusi, kuid alguses polnud mul selget aimu milliseid grupe fookusesse võtta või kuidas seda struktureerida. Teadsin üksnes, et see samm on hädavajalik kultuuriruumide analüüsi oskuste arendamiseks.

Algse idee tuum põhines L. Pääsukese Instagrami kontol @veri.viljandi, mis dokumenteeris Viljandis elavate inimeste tänavastiili ja ööelu. Inspiratsiooni saanuna L. Pääsukese tööst, alustasin näituse kavandamist, mis keskenduks just sellele teemale. Minu kui mitte-Viljandist pärit fotokunstniku jaoks oli see võimalus avastada ja dokumenteerida kohalikku ööelu, et tuua see nähtavale läbi enda kunstilise eneseväljenduse. Pärast idee laiendamist L. Pääsukesega, pöördusin Sakala ja Rüki galeriide poole, et pakkuda neile oma projekti.

2024. aasta jaanuari alguses sain kutse osaleda Müürilehe residentuuris, mis muutis kogu töö fookust ning struktuuri. Sellest lähtuvalt jäin avatuks igasugustele ideedele ja mõtetele, mida sain igapäevaselt Müürilehe tiimilt ning oma juhendajalt, Taavet Jansenilt. Tööd luues, võtsin oma kunstiliseks põhjaks selle, mis oli mul juba varasemalt meeltes mõlkunud ning lasin sellel vabalt ringelda, proovides eirata reegleid ja eesmärke ning tegeleda rohkem sisu otsimise ja iseendaga. Algselt oli vajadus ning hehtilised visuaalid, mis tööd tegema hakates olid juba leidnud oma vormi, millele alles töö lõpufaasis kohta hakkasin otsima.

Soovisin katsetada dokumentalistikaga, kuna olen tegelenud ainult lavastatud fotograafiaga, mille keskmeks on inimene. Varasemalt olen kirjeldanud oma lähenemist kui mannekeeniga mängimist, kus ma ei arvesta otseselt inimese enda hingeelu ja olemust, vaid panen teda vastama minu nägemusele ja esteetilistele vajadustele. Selline stiil põhineb suurel määral visuaalsel efektil ja dramaatilisel esitlusel, kus modell on pigem kujutise kui isiksuse rollis. Tööprotsessis kujuneb see välja sellisena, et autor annab modellile kõik märksõnad, kuidas ta olema peab (kehakompositsioon,

emotsioon, mõtted). Lisaks modellide hingeelu kõrvale jätmisele, esindavad enamasti ka seda tugev valge valgus ning erinevate võtete ühte pilti koondamine, mis koos loob terviku. Pärast aastatepikkust katsetamist sellise meetodi ja esteetikaga, kus tunnen ennast kui diktaatorlik pildilooja, kes püüab teiste kaudu oma nägemust maailmast peale suruda, jõudsin järeldusele, et olen saavutanud sellega kõik, mida oskan ning edasiliikumiseks peab hakkama leidma uusi väljendusviise, analüüsides mind ümbritsevaid elemente. See katsetus võib olla küll ainult üleminekufaas, kuid on siiski vajalik, et jõuda uute viisideni.

"VERI SINA MINU VERES" ei olnud lihtsalt katsetus dokumenteerida teatud inimgruppi, vaid ka võimalus kompida oma loomingulise väljendusviisi piire. Olin juba mõnda aega mõelnud dokumentalistika suunas liikumise peale. Müürilehe residentuur pakkus selleks mugavat ja struktureeritud platvormi, kust oma katsetustega alustada. Pärast esimese töö loomist leidsin ennast siiski olukorrast, kus minu töö ei vastanud minu esteetilistele vajadustele ning võtsin vastu otsuse eemaldada dokumentalistika oma klassikalises mõttes, kus salvestatakse olukordi nii, nagu need hetkeseisus on, vaid tegelesin edasi elementidega, mida mina kui autor, leidsin olevat sümbolsetena teatud olukordades ja asukohtades, püüeldes ikka dokumentalistika poole kuid sellel korral võttes arvesse juba minu varasemad oskused. Edasistest otsingutes tegelesingi nende elementide taasloomise ning terviku otsimisega.

Minu kolmekuulise residentuuri vältel koostas in kolmest osast koosneva töö. Projekt algas 2024. aasta veebruaris pealkirjaga „Solli kabiinis”, jätkus märtsis teosega “HI-HI-HI-HIPI” ning lõppes aprillis “Resident Evil 3” esitamisega, mis avalikustati Müürilehe platvormidel (ajalehes, kodulehel ning sotsiaalmeedias). Kolm näitusetööd leiab töö peatükist Lisad.

1.1 Platvorm

Müürileht on kultuuriajakiri, mida nad ise kirjeldavad oma kodulehel kui Eesti nüüdiskultuuri ja kaasaegse mõttevoolu häälekandjat, asutatud 2007. aastal Tartu Genialistide Klubi juhi Ivar Põllu poolt (Müürileht, 2008). Ajalehte andis välja MTÜ Tartu Kultuuritehas kuni 2017. aasta lõpuni, seejärel võttis üle Sihtasutus Kultuurileht ning selle toetajateks on olnud Kultuuriministerium,

Eesti Kultuurkapital, Tartu linn, Telliskivi Loomelinnak ja Viru Keskus (Tammemäe, 2017).

Müürileht on saadaval Eesti paljudes müügikohtades ning seda levitatakse tasuta kultuuri- ja haridusasutustes (Müürileht, *s.a*). Müürileht on igakuine leht, mis koosneb 30-40 leheküljest. Seal töötav toimetus tegeleb igapäevaselt tekstide kirjutamise, kirjanike ja kunstnike otsimisega ning tekstide toimetamisega.

Lugejana pean Müürilehte oluliseks nüüdisaja platvormiks, kus kaasaegsed kultuuriloojad ja mõtlejad saavad oma töid esitada ja mõtteid jagada. Olen olnud aastaid selle lehe lugeja ja austaja, üritades alati jälgida, mis kunstnikega nad koostööd teevad ning mis teemasid oluliseks peavad. 2023. aastal avanes mul võimalus toota pilte selle ajalehe jaoks. Pärast edukat koostööd pakuti mulle veel projekte. Aasta jooksul valmis viis artiklit, minu illustratiivsete fotodega. Läbi selle võimaluse mõistsin, et Müürileht on huvitatud erinevatest kunstivormidest ja toetab kunstnike loomingulist väljendust, andes mulle alati ideid ning tagasisidet, mis tegi koostöö meeldivaks minu kui alustava kunstniku jaoks. 2024. aasta veebruaris kuulutas Müürileht välja kolmekuulise residentuuri programmi, mis on suunatud loomingulistele inimestele, kes soovivad arendada projekte alates kirjutamisest kuni aktsioonideni (Müürileht, 2024).

2024. aasta jaanuaris võttis minuga ühendust Müürilehe peatoimetaja Aleksander Tsapov ja kutsus mind osalema ajalehe kolmekuulises residentuuriprogrammis, mida sellel hetkel polnud veel välja kuulutatud. Residentuuriprogrammi raamistik ei olnud veel täielikult välja töötatud, mis tõi kaasa erinevad ootused ja arusaamad toimetuse ja minu vahel. Algselt oli oodata, et minu roll hõlmaks peamiselt lehe visuaalide haldamist ja uute segmentide loomist, minnes pigem “praktika” kui “residentuuri” struktuuri alla. Siiski leppisime Müürilehe meeskonnaga kokku, et saan keskenduda ka oma lõputöö teemale, mis käsitleb kaasaegse kultuuriskene uurimist.

Kolme kuu jooksul suutsime luua koostööstruktuuri, mis rahuldab kõiki osapooli. Võtsin enda kanda lehe visuaalide haldamise, mis on ajalehe toimimise keskne osa, ja Müürileht pakkus mulle platvormi, kus keskenduda oma residentitööle ja lõputöö teemale.

Iga kuu täitsin ma iga kuu kahe lehekülje ulatuses uurimistööd. Kõik tööd avaldati nii ajalehes kui nende kodulehel ja sotsiaalmeedias. See pakkus mulle võimalust presenteerida oma töid Müürilehe lugejaskonna ees ning saada tagasisidet oma tööde kohta nii lugejate kui ka Müürilehe tiimi käest. Samuti tegelesin ma Müürilehe jaoks visuaalide otsimise ja tootmisega, mis oli kokku

umbes 30 visuaali. Jaanuaris otsisin veebruari numbri jaoks kunstnikke, kes sobisid minu arvates artiklitele vastavaid visuaale looma. Selle lehe jaoks tootsin ma ise, lisaks residentuuri lehtedele, ühe artikli jaoks visuaalid. Märtsi numbri jaoks tegin kõikidele põhitekstidele ühtses stiilis illustreerivad pildid. Aprillikuu lehe jaoks valisin graafilise disaineri, kellega koostöös tegime lehele uue kujunduse ning kõik põhitekstide illustratsioonid, mis koosnesid minu fotodest ja tema graafilistest lahendustest. Edaspidi keskendun ainult oma residentuurilehekülgedele.

1.1.1 Koostöö Mürilehega

Minu otsus teha lõputöö Mürilehes põhines teadlikkusel nende tegemistest, eesmärkidest ja mõtteviisist. Pärast nelja aastat Mürilehe lugemist oli mulle selge, et nad keskenduvad kaasaegse kultuuri uurimisele ning pakuvad selleks platvormi erinevate ideede esindajatele, võimaldades mängulist analüüsi, samas säilitades loomingulist vabadust. Tundsin, et see on sobiv pinnas, kus alustada ka oma otsingutega kultuuriuurimise valdkonnas.

Mürilehe meeskonda kuuluvad peatoimetaja Aleksander Tsapov, elustiili- ja muusikatoimetaja Mariliis Mõttus, tegev- ja sotsiaaltoimetaja Henri Kõiv, kirjandus- ja teadustoimetaja Maia Tammjärv, kultuuritoimetaja Helena Aadli, reklaami- ja müügijuht Janek Kljuzin ning kujundaja ja fototoimetaja Madis Katz. Oma residentuuri jooksul tegin ma koostööd kõige rohkem A. Tsapovi ja M.Katziga.

M. Katz ja A. Tsapov aitasid mul mõtestada ja vormistada oma tegemisi nii residentuuri kui visuaalide loomise protsessi ajal. A. Tsapov motiveeris mind visuaale looma, tugevdades mu eneseusku ja võimeid fotokunstnikuna. Samal ajal aidates mul ajalehes avaldatud tekste analüüsida ning luues vestlusi nende ümber, mis aitasid mul paremini mõista konteksti ning analüüsida enda mõttekäike. M. Katz aitas piltidele leida ajalehele sobiva vormi.

Residentuuri eesmärgiks oli uute ruumide ja inimeste kaasamine oma lõputöösse, samuti õppida Mürilehe toimetuse ja nende poolt käsitletavate teemade kaudu analüüsima kultuuriruumi. Olin iga kuu lehe teemade mõtestamise, tekstide koostamise ja autorite leidmise juures, püüdes alati mõista iga teema valiku tagamaid, et visuaalid toetaksid sisu olemust. Kuigi minu residentuuri

teemad ei olnud otseselt seotud Mürilehe põhisisuga, oli koostöö siiski vajalik, et täiendada osasid, mis vajasisid sügavamat mõtestamist. Näiteks veebruari kuu lehes põhines minu lähenemine autoripositsiooni iseärasustele dokumentalistikas — soovisin lasta ruumil ja inimestel ise sisu luua, mina aga jäin justkui kaamera taha. Eksperiment Tallinna Solarise keskuses näitas, et kuigi inimesed käituvad kaamera ees teisiti, on võimalik seda aspekti teadlikult kasutada ja sellega arvestada.

Tööde koostamisel oli mul suureks abiks kujundaja M. Katz, kes juhendas mind fotode skaneerimisel ja töötlemisel ning aitas luua uusi kujundusi, et tagada parim tulemus ja vastavus lehe standarditele. See protsess osutus minu jaoks oodatust keerulisemaks, kuna varasemalt polnud ma põhjalikult tegelenud kvaliteedi saavutamiseega – minu fookus oli pigem pildi tekstuuri esiletoomisel, mis annaks fotole elu. Lisaks olin seni alahinnanud olulisi aspekte nagu värviruum ja resolutsioon, mis on trükifailide puhul kriitilise tähtsusega. See kogemus avardas oluliselt minu teadmisi ja oskusi fototöötamise valdkonnas, mida analüüsin pikemalt töö järgmises peatükis.

Märtsikuu lehes, avaldus minu töö „HI-HI-HI-HIPI”, mille eesmärgiks oli leida Viljandist elemente, mis minu jaoks vastavad Viljandi kujutletavale elule. Selle jaoks tegime koos H. Aadli ja A. Tsapoviga lühikese kohtumise, kus arutasime kuidas leida kultuuriruumist elemente, mis on just sellele omased ning panime kirja mõtted, mis meil tekivad, kui teemaks on “Viljandi”.

Aprillikuu lehes ei kommunikeerinud ma ühtegi aspekti oma algsest ideest Mürilehe toimetusega, kuna sellel hetkel ei olnud ma ka ise kindel selles, mida soovin teha. Töö valmides sain tagasisidet oma töö kohta väga positiivses võtmes, ning A. Tsapov aitas mul tööle pealkirja panna, nagu ta ka seda tegi kõikide tööde puhul. Mürilehe tiim andis tööle tagasisidet, analüüsides kogu lehte kui tervikut, öeldes, et minu kaks must-valget pilti on rahustavad kogu Tähelepanumajanduse numbri kiirgava kujunduse juures, ning võiks eeldada, et see pakub lugejale puhkehetke, kuna tegemist on nii “täidlaste” piltidega. Kujunduse osas oli jällegi M. Katz mulle suureks toeks ning aitas lahendada olukorra, kus on ainult kaks pilti ja teksti pole.

Minu esimene projekt, mis hõlmas spontaansid fotosessioone kaubanduskeskuses, nõudis selgitavat teksti, kuna see oli suunatud dokumenteerimisele ja interaktsioonile erinevate inimestega. Tekst aitas kontekstualiseerida fotodel jäädvustatud hetki ja anda sügavamat mõistmist kogetud sündmustele. Seevastu minu teine ja kolmas töö olid struktureerituma ülesehitusega, kus ma

kasutasin modelle, et luua teadlikult kujundatud visuaalseid narratiive. Selles kontekstis oli fotode sügavus selline, et lisatud tekst võinuks piirata vaataja tõlgendusvabadust, sundides neid kindlasse tõlgendusraamistikku. John Dewey kirjutab teoses “Kunst kui kogemus”: "The work of art is complete only as it works in the experience of others than the one who created it" (1934, lk 108). Sellest lähtuvalt analüüsisin ka enda varasemaid kunsti kogemise kogemusi, ning otsustasin, et fotod räägivad iseenda eest ning vaataja osalusel hakkavad elama oma elu, võimaldades vaatajal luua isiklikke seoseid ja tähendusi ilma minu direktiivse sekkumiseta.

1.1.2 Residentuuri töö struktuuri loomine

Peeter Laurits ütles Sirbi intervjuus, et “reeglid tulevad kohe, kui mängus on mitu osalejat. Üksinda mängides ei ole see nii vajalik ja on lihtne reegleid käigu pealt kuhu tahes pillutada. Ka loomingut on mitmesugust. Näiteks film, kus võtteplatsil on sadakond inimest, kes peavad väga sihipäraselt ja suunatult tegutsema. Kunst ja produktsioon on nüüd kaks iseasja. Kollektiivseid vorme on veel. Tuleb bänd prooviruumi kokku ja võib alguses niisama jämmida, aga millalgi peab kokku leppima, mida tehakse” (2023). Müürilehel on kujunenud välja oma kindel struktuur, mille sees vastavalt vajadusele mängitakse. Näiteks on esimesed kolm lehekülge alati lisasegmentide (juhtkiri, toimetuse nimekiri, sisukord, luule, Seapõis, Kümme Küsimust ning @muurileht küsib) all, mille kujundus on kindel. Sama kehtib ka tekstide kohta, kus pealkiri ja joondused jäävad alati samaks aga teksti paigutus muutub vastavalt sisule, tähemärkidele ja visuaalidele.

Residentuuri jaoks kaks lehekülge saades tekkisid mul mitmed tehnilised küsimused: kas minu tööd peavad olema kindla struktuuriga? Mitu tähemärki peab minu kirjeldav tekst sisaldama? Kuidas toimub piltide paigutamine ja kas selle kujundamise eest vastutan mina? Vastuseks sain, et piiranguteks olid lehe jalused, kuid pärast arutelu M. Katziga sain aru, et ka need on vajadusel kohandatavad, kuna trükikoda võimaldas nende täitmist. Kujunduse osas tekkis koostöö minu ja M. Katzi vahel, kus esitasin oma ettekujutuse piltide paigutusest ja M. Katz pakkus välja oma nägemuse, arvestades nii lehe struktuuri kui ka minu soove. Esimese projekti puhul pidin tegema

kompromisse, kuid järgmiste tööde puhul saavutasime soovitud lahendused, mis vastasid nii minu kui tema soovidele.

Esimese projekti käigus, kus lasin inimestel ennast fotokabiinis pildistada, ütles M. Katz, et minu piltide kvaliteet ei vastanud ajalehe standarditele, kuna olin need madala resolutsiooniga skänneriga sisse skanneerinud. Koostöös M. Katziga saime piltidele vajamineva kvaliteedi, kuna kasutasin sellel korral skanneerimisfirmat, mille skänner võimaldas kõrgema dpi'ga (ing. Dots per inch, est. Punkti tolli kohta) piltide skanneerimist. Järgmise kuude piltide osas tekkis mul probleeme, kuna eksportisin pildid Adobe Photoshopist JPG-failiformaadis, pärast mida töötlesin neid edasi Adobe Lightroomis ning eksportisin uuesti JPG-failiformaadis, mis alandas oluliselt piltide resolutsiooni. Lisaks selgus, et minu kasutatav värviruum (ing. *Color space*) polnud sobiv. Tänu M. Katzi põhjalikule lühikoolitusele, mis hõlmas veebikohtumist, kus vaatasime üle kõik minu töötlusseaded, õppisin paremini mõistma failide organiseerimist ning sain juhised, kuidas säilitada pildi kvaliteeti. Kogu protsess oli minu jaoks väga vaevarikas, kuna tundsin, et tegemist on nii ilmselgete seadistustega, mida ma oleksin pidanud algusaegadest juba jälgima, kuid olin alati leidnud ilu oma vigades. Sellel korral ei olnud mul võimalust enam põgeneda oma vigade eest ning pidin uue pilguga otsa vaatama oma töödele. Õnneks oli kogu suhtlus väga avatud ning M. Katz aitas mind ebamugavast situatsioonist mugavalt välja, mis seadis tugeva pinnase lehe jaoks kvaliteetsete piltide loomiseks ning on abiks ka tulevikus oma tööde koostamisel.

Sisulise osa kohta tekkisid samuti küsimused: kas minu tööd peavad sobituma lehe teemadega? Kuidas toimub tööde presenteerimine ehk kas need vajavad peatoimetaja kinnitust? A. Tsapov ütles, et kuna tegemist on minu kui residentide lehtedega, siis on mul vabadus panna nendele lehtedele enda soovi järgi tööd, millega hetkel tegelen. Usun, et minu teemade valikul oli suureks mõjutajaks Mürileht, kuigi algselt ma seda ei teadvustanud. Olin selle otsuse ise teinud, et kavatsen kasutada Mürilehte kui oma platvormi ja teadmistekogumikku, ning arvatavasti see ka mõjutas minu järgnevaid valikuid ja tegevusi. Samas ei olnud Mürilehe tiimil minule ühtegi ootust või piirangut seadnud ja minule vaatas otsa kaks tühja lehte, mis vajasisid täitmist. Ma teadsin, et minu tööd ei pea minema teemadega kokku niisiis otsustasin ka agressiivselt panna lehte pildid, mis on justkui minu näitus ning mitte otseselt kuidagi seotud lehe endaga. Samas ei saanud ma kordagi lahti teadmisesest, et tegemist ei ole lihtsalt kahe lehega, vaid Mürilehega, kuhu need pildid lähevad.

Ma olin teadlik selle üldise sihtrühma osas, lugejate arvu osas ning ka stiiliga, mis tavaliselt lehte sobib. See teadmine eemaldas minust sünge sügavuse ning lasi kaasa minna Mürilehe mängulisusega, mis eeldas piltidest topelt tähendusi, mis võimaldaks pildil oma elu elada, mitte ainult teksti illustreerida. Samuti mõjutas minu tegevusi teiste kunstnike tööd, kelle pilte olin varasemalt lehes näinud. Näiteks on lehes tihti kasutatud kunstnike nagu graafilised disainerid Gert-Rasmus Rannamets ja Karl Hendrik Rattus. Samuti fotograafid Marii Kiisk ja Johann Kõõp. Teadmine, et nende töid on kasutatud ning nad on lehe olemusele palju pidevalt panustanud, pani mind otsime ka endas külgi, mis sarnaselt toetaksid lehte. Kuigi mõlemad varasemalt nimetatud fotograafid on oma stiililt kujundlikud, väljendus Mürilehe lehtede vahel pigem naturalistliku olemust, kust prooviti tabada ainult reaalselt olustikku, seda mitte mõjutades. Palju kasutati graafilisi illustratsioone, mis olid lihtsad ja iroonilised. Oma lõplikke töid vaadates, näen nendes palju teiste tehtud töödest saadud inspiratsiooni ja mingil viisil ka püüdlust.

M. Katz andis suure panuse kujundusele ja seega ka töö terviku loomisele. Kuigi tema panus oli oluline, mõistsin sellega ka kommunikatsiooni tähtsust ja vajadust olla julgem oma soovide avaldamisel ning enda kui kunstniku kehtestamisel. Esimese töö puhul oli mul selge visioon, kuidas oma töid ajalehes esitleda: tekst ühel leheküljel ja fotod teisel. Selline formaat oleks võimaldanud lugejal keskenduda visuaalidele eraldiseisvas kontekstis, andes neile võimaluse süüvida tervikusse, mis on struktureeritud vastavalt. See lähenemine oli minu jaoks oluline, kuna see toetas teose visuaalset ja narratiivset struktuuri, rõhudes fotodele. M. Katz, aga leidis, et minu kavandatud paigutus ei ole loogiline ega esteetiliselt meeldiv. Tema hinnangul oli tekst liiga lühike, et täita üks lehekülg mõjusalt, ja see nõudis paremat integreerimist kahe lehekülje ulatuses. Seetõttu pakkus ta välja lahenduse, kus pildid jaotuksid mõlemale leheküljele ning tekst paikneks teise lehekülje ülaosas. Kuigi ma mõistsin tema seisukohti disaini ja lugejakogumuse osas, tundsin, et see kompromiss mõjutas minu töö visiooni täitumist. Lõpuks nõustusin ma M.Katzi ettepanekuga, et vältida konflikti võimalust ja osaliselt ka seetõttu, et mul polnud arusaama, kuidas ma võin kujundusprotsessis kaasa rääkida. Oma tööde paigutamisel Mürilehe platvormile, samas teemadega mitte haakudes, õppisin austama rohkem enda kui kunstniku soove ja mõistsin, et minu visioon on oluline ning ma ei peaks kompromisse tegema oma tööde esitamisel. Samas ei tundnud ma ka suurt sidet loodud piltidega - need ei vastanud minu eeldustele ning sellest lähtuvalt võiks

eeldada ka põhjust, miks ma olin alandlikum, kui teemaks oli nende piltide kujundamine - mul polnud sügavat sidet nende fotodega ehk nende kujundus ei mõjutanud mind nii, nagu mõne teise töö oma võiks seda teha.

Pärast vestlusi Mürilehe tiimiga, sain alati positiivset tagasisidet ning viiteid sellele, et minu leheküljed on rahustavad ning pakuvad lugejale pausi hetke, kui tekstid on pikad ja sisukad. Samas lugejate poolt olen oma residentuuri tööde kohta saanud vähe tagasisidet. Üheks põhjuseks võib olla lehekülgede iseseisev struktuur, mis võis tuleneda minu, eelnevalt mainitud, agressiivsest lähenemisest, kus võtsin vastu otsuse tegeleda oma residentuuri lehekülgedel ainult enda teemaga, mitte mõeldes lehes ilmuvate teemadega sobitumisele. Lehekülgede olemust märkis ainult peenelt kirjutatud sõna "RESIDENT" lehekülje viitena ning kahes kolmest projektist oli lisatud lühike autoritativust, mis pidi aitama vaatajal mõista esitatava sisu konteksti. Samas on lehes ka reklaame ja lisasegmente, mis võtavad enda alla kogu lehe, ning nende mõistmiseks on vaja vaatajal süveneda kogu formaati. Minu residentuuri lehekülgede formaat sai loodud koostöös M. Katzi ja A. Tsapoviga. Nende, kui Mürilehe praeguste loojate jaoks, ei tundnud see võõrastav nii et otsustasime seda formaati mitte muuta.

Fotode tootmisel Mürilehe jaoks lähtusin alguses eeldusest, et pean oma töödele lisama ka tekstid. See asjaolu nõudis, et ma oma loomingulist protsessi sügavamalt mõtestaksin protsessi alg- ja keskfaasis, keskendudes mitte üksnes esteetilisele ilule ja visuaalsele paeluvusele, vaid ka sisule ja sellele, mida ma tegelikult edasi anda soovisin. Pidasin sellist mõtestamise viisi piiravaks, kuna olin koos juhendaja T. Janseniga jõudnud järelduseni, et võiksin siiski keskenduda üksnes oma töödele ning hiljem tegeleda protsessi analüüsiga. Selline viis töötamiseks osutus minu jaoks väga vabastavaks, kuna sain keskenduda visuaalidele, mis minu jaoks tundusid esteetilised ja kultuuruuringu protsessi toetavad, ning alles pärast kolme töö loomist, analüüsida kust need ideed tekkisid ning kuidas minu mõte liikus. Minu üllatuseks sobis ka selline protsess Mürilehele.

1.1.3 Ajalehele paigutatud fotonäituse presenteerimine

Minu töö Mürilehe platvormil avas uue perspektiivi vabadusest - see lubas mul peita teoseid lehe vahele, mängida meediumiga ning jääda eksperimenteerivaks, justkui nähtamatuks osaks lehest. See eksperimenteerimise vabadus vähendas oluliselt survet pidevalt ennast kunstnikuna tõestada ning keskenduda rohkem sellele, mida ma ise soovin edasi anda, mis on minu fotokunstniku teekonnal olnud pidevalt esilekerkiv probleem. Sellest tekkis sügavam küsimus, miks on tööde presenteerimine mulle kui kunstnikule nii oluline, eriti arvestades, et kogu loomeprotsess ise pakub juba omaette väärtust. See dilemma peegeldab pidevat pinget minu kunstnikuidentiteedi ja loominguliste ambitsioonide vahel, kus avalikkuse ees esinemine tundub olevat hädavajalik, kuigi tihti tundub, et see võib varjutada protsessi siirust ja isikupära.

Pärast neid mõtisklusi tööde presenteerimise vajaduse üle, avanes mul võimalus vestelda Eesti koreograafi ja tantsukunstniku, Ruslan Stepanoviga, kelle vaatenurgad ja kogemused aitasid mulle selgust tuua. Meie vestlus süvendas mu arusaamist, et teatav pinge ja vajadus end esitleda on kunstnikul alateadlikult alati olemas, toimides nii inspiratsiooni kui ka väljakutsena: “Kunstnikuna soovime oma töid esitleda, mis on loomulik osa meie praktikast; see mõjutab kogu loomeprotsessi, kuna liigutakse ideest lõpptulemuseni.” (Stepanov, 2024). Läbi selle mõistsin ma, et kui tegemist oleks olnud ajalehe asemel galeriaga, kus on näiteks valged seinad, oleks see arvatavasti mõjutanud minu kompositsiooni ja värvivalikuid, mis on minu fotode põhielementideks. R. Stepanov tõi ka välja, et kuigi kunstnik on töö osa, muutub see avalikkusele esitledes justkui iseseisvaks; kunstnik kui isik kaob ja jääb alles vaid teos. Sarnaseid mõtteid on uurinud ka teised kunstiteoreetikud, näiteks Susan Sontag, kes oma teoses "Regarding the Pain of Others" arutleb, et “Photographs really are experience captured, and the camera is the ideal arm of consciousness in its acquisitive mood. To photograph is to appropriate the thing photographed.” (2003, lk 53). See peegeldab ideed, et kunstiteos hakkab elama omaenda elu, puudutades vaatajaid viisidel, mida autor ei pruugi ette näha. Samal teemal vesteldes Eesti tantsuteoreetiku Kai Valtnaga tõi ta välja, et kui näitlejal on tõesti võimalus lavale minnes koheselt saada tagasisidet publikult, siis fotograafia seda võimalus

mulle ei paku. See resonants leidis kinnitust ka Mürilehe peatoimetaja A. Tsapovi sõnades, kes mulle ütles: "Kuu aega tegeleme lehega ja siis, kui see valmis saab, vaatame ise ka huviga, et mis siis lõpuks valmis sai". A. Tsapov rõhutas, et ajalehte luues ei saa kunagi täpselt teada, kuidas see lugejale mõjub, sest tagasiside on haruldane, eriti kui tegu on paberandjaga (*intervjuu*, 20. märts 2024). See mõte justkui vabastas mind teose tulemuse pidevast analüüsimisest – ma lõin selle, panin lehte, ja see hakkas elama oma elu, millega mina enam seotud ei ole. Olin justkui lause lõppu punkti pannud ja sain vabastatune edasi liikuda.

1.2 Protsessi kirjeldus

Esmase idee aluseks oli L. Pääsuke, keda ma juba varasemalt mainisin kui Instagrami konto @veri.viljandi autorit. Avastades 2023. aasta aprillis @veri.viljandi Instagrami konto, tundsin, et olin leidnud terviku.. Elades Viljandis juba mõned aastad, olin alati tajunud, et sinne elu pulbitseb oma unikaalses rütmis, kus inimeste eripära ja omavaheline suhestumine loovad minu jaoks omanäolise keskkonna. Eriti silmatorkav oli tänavastiil, mis Viljandis valitseb – segu hipilikust vabameelsusest ja grunge'i mõjutustest, millele olin ka ise varem kaasa elanud. @veri.viljandi konto leidmine oli minu jaoks moment, kus tundsin, et keegi on suutnud tabada ja visuaalselt väljendada seda unikaalset stiili, mis Viljandi tänavapildis valitseb. Konto kaudu dokumenteeritud silmapaistvad rõivastuskomplektid ei olnud lihtsalt moeavaldused, vaid peegeldus linnakeskkonna ööelust ja kultuurilisest tekstuurist, mis on siinsetele inimestele omane. Konto autor oli suutnud mitte ainult püüda seda atmosfääri, vaid ka edastada seda autentsel ja mõjuval moel, mis tõstis esile inimeste individuaalsuse kui ka nende riietuse kaudu väljenduva loovuse.

Pärast L. Pääsukesega kohtumist soovisin ka ise konto jaoks pilte hakata tootma, mitte otseselt huvitades nendest inimestest vaid soovis katsetada tema töömetoodikaga. Tegin mitmel korral katsetusi Viljandis asuvates baarides, galeriides ja tänavatel inimeste pildistamisega, kuid ma ise ei jäänud kunagi nendega rahule, kuna need ei olnud Liina Pääsukese piltide sarnased - "hoolimatu", "dekonstruktiivne" või "anonüümne" (*intervjuu*, 2024). Tundsin, et minu tööd on liiga

struktureeritud ning perfektsust otsivad. Keskendusin palju “õigete” inimeste otsimisele, kes läheksid kokku minu esteetikaga, kuid minule ei jäänud keegi silma, samal ajal kui L.Pääsukese töid ja töötegemist kõrvalt jälgides, nägin mida ka tema näeb. Iseseisvalt ma seda teha ei suutnud.

Läbi selle protsessi mõistsin, et ma ei saa või vähemalt ei peaks imiteerima kedagi teist, vaid siiski otsima sisu enda seest. Edasi hakkasin ma otsima seda anonüümsust, mida L. Pääsuke oli oma boheemlasliku fotograafiaga saavutanud, kuid sellel korral juba enda valitud teemade ja meetodite põhjal.

Kuna minu eesmärk oli leida endas ja oma töödes uut väärtust, mis aitaks mul keskenduda mind ümbritsevate ruumide ja inimeste uurimisele, otsustasin katsetada kolme erinevat kontseptsiooni, mis kõik erineksid üksteisest piisavalt, et neid oleks võimalik omavahel hiljem võrrelda. Need katsetused pidid aitama mul mõista, kuidas suunata oma loovust ja meetodeid viisil, mis oleksid mulle omased ja autentsed.

Otsustasin katsetada kolme erinevat kontseptsiooni, mis kõik erineksid üksteisest piisavalt, et neid oleks võimalik omavahel hiljem võrrelda. Enne residentuuri algust oli mul välja valitud kaks viisi, kuidas seda teha:

1. Fotokabiini paigutamine Viljandis asuvasse baari. Fotokabiini juurde tuleks ka suunav silt, mis annaks inimestele aimu, et nad võivad fotokabiinis tasuta pildistada aga ainult juhul kui mina saan ühe prinditud pildirea endale.
2. Ühekordsete kaamerate paigutamine Viljandis asuvasse baari. Enne sisenemist annan ma kõikidele inimestele kaamerad ja palun neil need tagastada, kui nad lahkuvad. Inimesed saavad ise luua pilte vastavalt oma ideedele, soovidele ja vajadustele, teades, et need lähevad kasutusse minu fototöö kokkupanekul.

Kolmandat lähenemist ma algselt ei soovinud välja töötada, kuna tahtsin näha esimese kahe töö tulemust, ning nende põhjal mõelda välja viimane lahendus, mis oleks kas täiesti uue lähenemise väljatöötamine või esimese kahe kombineerimine mingil viisil.

Reaalsuses ei suutnud ma ühtegi neist ideedest teostada, kuna kartsin ennast liiga sotsiaalsetesse ja ennast määravatesse situatsioonidesse paigutada. Samuti tuli määravaks ka esimese idee pooliku lahenduseni jõudmine, kuna sain aru, et ma ei soovi selle teemaga tegeleda

sest ma ei saa seda esteetikat kontrollida, seega ei saa ma ka sellest kunstilist rahuldust, mis on minu kui kunstniku jaoks ainukene ajend.

Usun, et selle lahenduseni jõudmine residentuuri esimesel kuul oli kasulik järgmiste tööde tegemisel, kuna ma sain võtta omaks enda kunstilised vead, mis viitavad sellele, et ma ei suuda eemaldada ennast kui kunstnikku. Samuti sain aru, et olen esteet ehk minu jaoks ei olegi nii oluline asjade sidusus ja sisu, vaid pigem see, kuidas need välja näevad.

Teose loomise haripunktiks oli vestlus juhendaja Taavet Janseniga, kes soovitas mul usaldada enda sisetunnet ja protsessi ning tegeleda analüüsiga pärast teose valmimist (*intervjuu*, 2024). Läbi selle sain ma keskenduda loomisele ning muretseda vähem terviku loomisele protsessi ajal.

2. Kolmeosaline teos

Kolmekuuse residentuuri jooksul tegin ma ühe töö, mis koosneb kolmest osast, kuna igauks käsitleb protsessi eri etappe ning toetab ühte eesmärki ja otsingut. Seetõttu esitletakse neid koos, et rõhutada arengu järjepidevust ja koostoimet. 2024. aasta veebruaris avaldus Mürilehe ajalehes ja kodulehel minu esimene töö, märtsis teine ning aprillis kolmas. Esimene osa, "Solli kabiinis" (vt lisa 1), valmis Tallinnas ja proovis omandada dünaamilist linnaruumi. Teine osa, "HI-HI-HI-HIPI" (vt lisa 3), ammutas inspiratsiooni Viljandi *grungelikust* hipilikkusest. Kolmas osa, "Resident Evil 3" (vt lisa 4), keskendus minu kodukohale - Kose, ja pürgis autoportree poole. Töösse kaasasin inimesi tänavalt kui ka sõpru, tuttavaid ning pereliikmeid. Tööde algne idee oli analüüsida Viljandi ööelu, kuid ükski järgnevalt kirjeldatud töödest ei alga ega lõppe Viljandi ööeluga. Kõik tööd on leitavad Lisade peatükis

2.1 „SOLLI KABIINIS”

Minu lõputöö esimene osa keskendus autori positsiooniga mängimisele ja dokumentalistika võimaluste uurimisele. Eesmärk oli katsetada, kuidas ma saan ennast kui autorit oma teosest eemaldada, luues keskkonna, kus subjektid saavad ise otsustada, kuidas ja miks nad pildistavad.

Minu esialgseks plaaniks oli fotokabiini paigaldamine Viljandi baari Romaan, mis on olnud ka @veri.viljandi konto peamiseks fotosessioonide lokatsiooniks. Viljandi elanikuna tean, et baar Romaan on alati olnud kohaks, kus kogunevad Viljandis elavad inimesed, eriti tudengid. Baaris on väljakujunenud atmosfäär, kus inimesed võivad riides käia kuidas soovivad. Tundsin, et kuna L. Pääsuke on seal saanud minu peas eksisteeriva Viljandi kaadrisse, siis oleks kõige mõistlikum sinna samasse asetada ka fotokabiin, et nüüd neid samu inimesi uues situatsioonis pildistada. Idee oli pakkuda küllastajatele võimalust end ise jäädvustada. Fotokabiini rentimine osutus siiski oodatust ajakulukamaks. Kuna leht pidi minema trükki ja minu tööprotsess ootamatult peatatud, pidin leidma uue lahenduse.

Olin siiski vaimustuses fotokabiini ideest, kuna arvasin, et sealt tulev kindel valgus ja

modellide asetamine, tagab kvaliteedi. Samuti eeldasin, et fotokabiin on parim viis kuidas ennast autoripositsioonist eemaldada, jäädes siiski osaks sellest. Teadsin, et ainukene koht kus ma selliseid pilte kiiresti saaks, oleks kaubanduskeskused, kus asuvad fotokabiinid. Enamasti kasutatakse neid kabiine passipiltide tegemiseks. Samuti tuleks ära mainida, et fotokabiinid on olnud väga pikalt Eestis asutvates kaubanduskeskustes ehk nende olemus ei mõju võõristavalt. Pidin andma alla oma algsel ideel kuid tundsin, et see on ainukene viis kuidas saaksin jätkata oma tööd ilma liigsete muudatusteta.

See muudatus võimaldas veelgi enam rõhutada autori tagaplaanile jäämist. Kui inimesed pildistasid end ise minu loodud keskkonnas, tekkis visuaalne narratiiv spontaanselt ja orgaaniliselt, mitte läbi minu kui autori eeldefineeritud raamistiku, nagu see toimuks lavastatud fotograafias. Sellega seoses tõstatub küsimus: kui suur on autoripositsiooni mõju lõpptulemusele, kui autori füüsiline ja ideeline kohalolu on minimaalne?

Osalejad said aktiivselt kaasa rääkida, kuidas nad ennast esitlevad ja mis kontekstis nad soovivad nähtud olla. Tõdemus, et "see läheb Mürilehte" aitas kaasa pinge loomisele ja mõjutas subjektide käitumist, tuues esile, kuidas väline motivatsioon võib mõjutada iseseisva eneseväljenduse protsessi.

Kokkuvõttes pakkus minu esimene kuu võimalust sügavuti mõista, kuidas autori positsiooni nihutamine ja rakendamine fotokunstis mõjutab nii teose loomise protsessi kui ka lõpptulemuse kujunemist. Selle kogemuse kohta kirjutasin ka Mürilehels, mis minu hinnangul edastab hästi kogu projekti olemust (vt lisa 2).

2.2 HI-HI-HI-HIPI

Teise projekti puhul olin kinni oma algses plaanis - mängida meediumiga. Esimeses töös eemaldasid end autorina, võimaldades inimestel endid fotokabiinis ise jäädvustada, mis andis neile autonoomia ja eneseväljenduse vabaduse. Teises projektis proovisin uuesti tagasi tulla Liina Pääsukese lähenemisele tema Instagrami kontol @veri.viljandi, kus ta dokumenteerib Viljandi tänavapilti. Samuti olin projekti läbi viies inspireerunud *straight photography* eestvedajatest, nagu Ansel Adams ja Edward Weston, kes olid *Group f/64* liikmed. Nende puhta sisu salvestamise

esteetika ja võime leida ilu kohtades, mis minu silmale oleksid arvatavasti nähtamatuks või tähtsusetuks jäänud, olid minu jaoks üheks esimesteks eesmärkideks (The art story, s.a).

L. Pääsukesega peetud vestlus, kus ilmnes, et tema tööprotsess on täiesti spontaanne, panid mind mõistma, et peaksin võtma tagasihoidlikuma hoiaku. Tavaliselt pildistamisele lähenedes oli mul kindel idee kõik vajalik kindla perioodiga kätte saada, kuid seekord mõistsin, et protsess nõuab palju rohkem aega. Sõitsin mitu nädalavahetust järjest Tallinnast Viljandisse, et veeta aega ja lasta linnal endaga justkui ise rääkida.

S. Sontag väidab raamatus "Fotograafiast", et "fotograafia viljelemise viimane ja kaalukaim resultaat on tunne, et me suudame kogu maailma - kujutiste antoloogiana - oma pähe mahutada" (lk 11, 2006). Järele mõeldes tegelesingi selle maailma otsimisega - pildistasin palju, kõike, mis silma jäi, lootes, et Viljandi pakub mulle iseseisvalt esteetilist rahuldust. Siiski jäin pidevalt kinni, kuna tundsin, et ma ei tunne neid olukordi ja ei oska lahendada probleeme, mis see ülesanne sisaldab. Miski ei pürginud A. Adamsi või E. Westoni poolegi. Pidevalt tundsin, et kuna olen harjunud pildistama inimesi, keda saan kontrollida, siis nüüd tänavaid, taevast ja vett pildistades, ei mõista ma nende olemust ja selle tõttu ei oska neid ka kaadrisse paigutada. Mõistsin, et pean leidma uusi viise, kuidas lähenemisnurki vahetada ja erinevates keskkondades kohaneda.

See ebaõnnestumine õpetas mulle, et iga pildistamiskogemus, olgu edukas või mitte, on samm edasi minu arengus, sundides mind lahkuma oma mugavustsoonist ja otsima uusi lahendusi loomingulistele väljakutsetele.

Kuna minu otsinguprotsess - Viljandi minu nägemuse järgi kujutamine - ei olnud veel leidnud rahuldavat vormi, korraldasin vestluse A. Tsapovi ja H. Aadliga, kus me panime kirja elemendid, mis tulevad pähe mõeldes Viljandile. A. Tsapov tõi esile kontrasti – Viljandis on ühelt poolt hipilik vanalinn ja teisalt, mõne sammu kaugusel, asuvad suured tehased ja tootmisalad ning linnas tegeletakse nii folgi kui IT arendamisega. H. Aadli tõi välja Viljandi Folgi ja Viljandi Pärimusmuusika Aida ning siin pesitsevad kunstnikud (*intervjuu*, 10. veebruar 2024). Mina aga mõtlesin autor Justin Patrone peale, kes on Viljandist kirjutanud mitmeid raamatuid ja alati seda kohta justkui läbi roosade prillide imetlenud ning kujutanud Viljandit kui armsat hipilinna, kus kõik on muusikud, toimub suur kultuuriloomine ning süüakse palju saiakesi erinevates kohvikutes. Olin

põikpäine ja jäin kindlaks oma nägemusele, soovides irooniliselt kujutada Viljandit justkui kirjanik J. Patrone.

Edasi tekkis plaan panna kirja kõik sümbolid, mis minu arvates võiksid Viljandit sümboliseerida ning hiljem kõrvutada neid Viljandi tänavapildiga, et tekitada kontrasti, millest A. Tsapov rääkis. Sümbolid, mis ma kirja panin:

- *Ugala teater,*
- *Rohelise maja kohvik / Kodukohvik,*
- *Must Nunn,*
- *Kultuuriakadeemia,*
- *sallid, rahvaseelikud, vööd, pärand,*
- *tobi,*
- *mitmekülgne tänavastiil,*
- *rootsiaegsed majad? / kalurite majad? / eestiaegsed majad,*
- *luule,*
- *pläkutamine, filosoferimine,*
- *raamatud,*
- *Raamatubaar Romaan,*

Projekti edasiarenduses loobusin täielikult dokumentalistika klassikalisest olemusest, mis tavaliselt põhineb juhusel ja olukorraga kohanemisel. Selle asemel laskusin ma tagasi oma vana stiili juurde, kus teadsin, mida ma teen ning tundsin alati kontrolli kõige üle. Ma valisin ise koha, inimesed, esindatavad elemendid, ning ütlesin täpselt, millist emotsiooni soovin ja kuidas oma keha asetada. Proovisin luua irooniat, mis mul J.Patrone tekste lugedes tekkis. Kui pildid modellidega olid tehtud, läksin juba järgmisel päeval L. Pääsukesega jalutuskäigule, olles kindel oma visioonis, mida soovin jäädvustada, lastes temal juhtida teed ja pildistades elemente, mis kas temale või minule silma jäid.

Kui esimesel korral, kui üritasin linna jäädvustada, proovisin kasutasin endale teadaolevaid

võtteid, mida teiste suundade esindajad fotograafias kasutavad. Sellel korral otsustasin jätta kõrvale nt loodust pildistades klassikalised loodusfotograafia võtted, mis eeldavad kõrget pildikvaliteeti, värvidemängu ning kadreeringut (alt üles või ülevalt alla). Pildistasin asju nii, nagu mina õigeks pidasin. Enamasti koosnes see otsekadreeringust, kuid iroonitsevalt ka mõnel korral loodusfotograafia võtete jäljendamist.

Postproduksioonis lähtusin kompositsiooni ja värvivalikul resoluutselt sellest, mida juba teadsin ning endale omaseks pidasin. Lõikasin kõik pildid ruudukujuliseks. Ruut pakub minu arvates pildile kõige rohkem sisukust, kuna ei luba endasse midagi, mis sinna ei kuulu. Kujundina on ruut minu jaoks korrektne ja struktureeritud – justkui kõige algus, keskpaik ja lõpp, mis tuleneb osaliselt filmist "Ruut", mille režissöör on Ruben Östlund. Filmis öeldakse, et "ruudus jagame me kõigiga võrdseid õigusi ja kohustusi ning (ruudukujulise) väljaku idee seisneb selles, et kui astute selle piiridesse, allutakse ühisele sotsiaalsele lepingule, mida mujal ignoreeritakse." (2017). Tunnen, et ruut pakub ka kindlat struktuuri ja rahu fotodele ning olen seda nüüdseks kaua kasutanud kui oma põhilist kompositsioonilist lähenemist. Ruudu sees proovisin mängida kompositsiooniga, kus tekiks kontrast - mõnel hetkel on subjektid keskele paigutatud ning on täpselt aru saada, kelle ja millega on tegu. Teistel kordadel jätsin ainsa lugu jutustava elemendi vaevu paistma.

Töö esitlus ajalehes koosnes kompositsioonist, kus inimese pildid on kõrvutatud piltidega Viljandi tänavatest, mis kas lihtsalt edastasid Viljandi olemust nii, nagu mina seda hetkel nägin, või kõnelesid tööga otseselt – näiteks kõrvutasin ma pildi Jass Kalev Mäest, kes on Ugala näitleja, kellele olin pildi jaoks pannud kaela krae, et esile tuua tema "näitleja" ametit, pildiga konteinerist, kuhu peale oli kirjutatud "ITALIA", mis minu jaoks loob mängulisust ning on huvitav lisa loojutustamise juures.

Märtsikuu lehe jaoks olin selleks ajaks juba vajaminevad tekste illustreerivad pildid valmis teinud - kõik visuaalid olid loodud ühes ja samas stuudios, kindlate inimestega, post-produksioonis lisasin neile must-valge filtri ning valged raamid. Kasutasin ka samu sätteid enda residentuuri piltide puhul, et säilitada ajalehes läbivat joont.

2.2 RESIDENT EVIL 3

Viimast tööd luues püüdsin süveneda isiklike teemade uurimisse, liikudes südamele lähemale. Pärast kahe projekti lõpetamist ja iseseisvate järelduste tegemist (mida käsitletakse lähemalt neljandas peatükis) otsustasin kõik piirangud kõrvale heita. Ma keskendusin inimestele ja kohtadele, mida kõige paremini tunnen, eeldades alguses, et see osutub projekti lihtsaimaks ja samas nõrgimaks lõiguks, kuna ma ei hoomanud sellel hetkel veel oma projekti tervikut ning liikusin lihtsalt mõttejadaga kaasa.

Usun, et selle meelelise lähenemise kaudu leidsin kõige tugevama teose, sest lõpuks vabanesin kõikidest segavatest faktoritest — tõestamisvajadusest, ebakindlusest, ajapuudusest— ja suutsin lõpuks nautida rõõmu, mida kunsti loomine pakub.

Soovisin liikuda kõige lähemale sellele, mille kohta tean ning mida ma kõige olulisemaks pean - mu pere. Kui hakkasin enda peas läbi käima kaadreid, mida võimalik minu kodukeskkonnas saada oleks, ilma nende turvatsooni lõhkumiseta. Leidsin, et ka minule kõige tuttavamas kohas on inimene, keda ma tean kõige rohkem - mu väike vend, Johann Georg Reinvald, kes on alles 15. aastane ning kellel pole veel välja kujunenud ego, mis võiks piirata tema autentset olemust kaamera ees. Ma nägin teda tema elu esimesel päeval ning olen veetnud temaga koos nüüdseks 15. aastat. Ma olen kindel, et ma ei tea seda inimest läbinisti kuid läbi fotograafia, olen kindlasti temaga rohkem tuttavaks saanud. Kui varasemalt on mu vend olnud justkui viimane valik inimestest keda pildistan, kuid alati siiski nimekirjas, siis Mürilehe jaoks pildistades panin ta ikka ja jälle esimeseks valikuks. Ta oli justkui alati olemas ning valmis koostööd tegema, mis oli minu jaoks üllatav ning uudishimu tekitav. Kui aprilli kahe artikli jaoks olin teda juba kasutanud, otsustasin, et soovin ka oma viimases töös teda pildistada.

Viimases töös, mis koosnes kahest mustvalgest fotost, esitlesin oma venda ja koduaiamuru – kaks pilti, mis ilmusid ajalehes kõrvuti, moodustades terviku. Mu vend esindas siin mitte ainult järjekordset mannekeeni, vaid ka uusi, seni avastamata tahke enda kohta, mis olid oodatust palju tumedamad ning sügavamad. Koduaia muru pilt lisas projektile tekstuuri ning pinnast, mis oli ühelt poolt iseseisev kuid teiselt poolt portreed toetav. Need kaks pilti sümboliseerivad minu jaoks kasvu

ja avastamisrõõmu. Kuigi minu silmis moodustavad need fotod isikliku terviku, jääb vaataja tõlgendus avatuks.

3. Järeldused

Antud peatüki eesmärk on anda ülevaade lõputöö praktilise osa fotonäituse „VERI SINA MINU VERES” valmimisprotsessis õpitust. Avada võrdlus enda kui autori mõtetest ja tunnetest enne ning pärast projekti elluviimist. Mõtiskleda autorsuse teemade üle antud kogemusest lähtudes ning analüüsida projektist saadud kogemust videokujunduse õppe perspektiivist.

3.1 Ootused ja tegelikkus

Minu ambitsioonid projekti "VERI SINA MINU VERES" algatamisel olid suured. Ma tahtsin end proovile panna ja näidata, et olen võimeline juhtima kompleksset loomingulist protsessi. Mu eesmärk oli kinnistada end kui iseseisvat kunstnikku, kes suudab oma kunstialast karjääri edendada. Fotode osas soovisin siseneda uuele maastikule ning võtta omaks kõik sellele alale omased reeglid. Lootsin leida enda või maailma seest uut sisu, millest varasemalt teadlik polnud. Projekti edenedes olin põnevil võimalusest ületada minu enda seatud kunstilised piirid ja luua midagi tähendusrikast ja uudset.

Projekti sisenedes oli mul kindel soov tegeleda väikese osaga oma elust - Viljandiga, mis pidi eelduste kohaselt olema piisavalt piiritletud ruum, mida juba tunnen. Tervikut vaadates jõudsin ma sinna projekti keskosas, ehk teisel kuul, mis andis mulle enne selleni jõudmist aega tegeleda veel oma eesmärkide kaardistamisega. Pärast oma fotodega Viljandisse jõudmist, sain ma sellest lahti lasta, kuna olin sellest saanud vajaminevad teadmised, ning vabaduse edasi liikuda uue suunaga.

Esimese projekti - „Solli kabiinis” - puhul, lasin inimestel end ise pildistada. Eeldasin, et inimesed tunnevad end mugavalt kaamera ees, kui nad teavad täpselt, mille jaoks nad pildistavad ja saavad olla kinnises ruumis üksinda. Samuti pidi pilt tagama kindla esteetika ja kvaliteedi, mis tuleneb fotokabiini omadustest - veidi ülevalgustatud valgus, valged seinad (mis meenutavad stuudiot) ning keskne kompositsioon. Kahjuks ei jäänud ma nende piltidega rahule, kuna tundsin, et inimesed ei näinud välja sellised, nagu ma oleks soovinud. Varasemalt olen ma harjunud

diktaatorlikult ütlema, kuidas modell peab end hoidma, kuid sellel korral puudus mul see võimalus ning tundsin end piiratuna. Martin Buschmann on öelnud ajalehes Sirp, kus ta analüüsis Juhan Kuusi fotosid, et: "Fotograafia on inimeste pildistamisel halastamatu: kui pildistatav pole läheduseks valmis, saadakse foto inimesest, kellel on silmis ärev kohmetunud pilk. See ärevus tapab kõik muu, mis seal silmis muidu olla võiks" (2024). Buschmanni tsitaat peegeldab hästi minu kogemust - paljudel fotodel oli näha pildistatavate ärevust ja kohmetust, mis varjutas kõik muu, mis nende silmis muidu olla võiks.

Usun, et silmade sissetoomine sellesse vestlusesse on vajalik, et lähtuda mingistki inimestele kindlust pakkuva aspekti suunas, mis võiks endast kujutada kui "objektiivset" määrajat tõelise ja võltsi, lihtsustatult hea ja halva pildi vahel. Oma teise projekti - "HI-HI-HI-HIPI" puhul leidsin ma siiski, et tõelisust ma sellest ei saa ning ei kavatse seda ka otsida. Autorina tunnen, et see väljendub ka töös endas, kuna inimesed polnud oma tõelises olemuses, kuigi olid minu poolt paigutatud nende põhjal valitud stereotüüpidesse, mis pidi looma iroonilise loo Viljandist. Selle töö algne lootus oli tabada Viljandit oma tõelises olemuses. Struktuur, mille lõin, justkui eeldas seda, et taban Viljandit, kuna olin valinud Viljandis olevad inimesed ning plaanisin paigutada nad kõrvuti piltidega Viljandi tänavatest. Olin sellel ajal väga lummatud *straight photography* eestvedajatest, nagu Ansel Adams ja Edward Weston, kes olid *Group f/64* liikmed. Mu algne idee oli leida Viljandist nende töödega sarnast ehedust ja mängu. Reaalsuses ei osanud ma Viljandist midagi sellist leida ning lahendasin oma projekti hoopis endale omaks saanud lavastuslikuma fotograafia stiili läbi. Samuti leidsin oma tegevuses palju irooniat, kuna ma ei suutnud lõhkuda enda stereotüüpilist nägemust kogu sellest hipilikust olemusest. Tervik, mis sellest sai loodud, on minu silmis siiski tugev juba oma struktuuri poolest ning annab edasi minu stiili, uues võtmes. Läbi selle leidsin, et ma ei pea enda varasemaid oskusi ja teadmisi eemaldama, et liikuda edasi uute suundade poole.

Viimane töö - „RESIDENT EVIL 3” oli minu jaoks suurim väljakutse. Ma lootsin sellega leida punkti oma varasematele töödele kuid samal ajal teadsin, et ma ei hooa veel töö tervikut. See oli puhtalt katseeksitus meetodil loodud teos, kus ma panin kogu oma energia kohta, mida teadsin kõige paremini ja lootsin, et leian sellest sisu. Kui tagasi liikuda silmade juurde, siis tunnen, et läbi oma venna, ei leidnud ma küll teda, kuid leidsin enda ja nägemuse temast. Samas teadvustan ma ka endale, et see ei tule tööst läbi ja seda juba töö enda struktuuri pärast. David Dean, on oma raamatus

“Museum exhibition” öelnud, et: “In all cases, the motivations to exhibit should emanate from a prevailing predisposition toward serving the public” (lk 12, 1996). Kuigi Dean räägib muuseumis eksponeerimisest, tunnen ma, et see läheb kokku ka ajalehe vahele oma fotode paigutamist, kui sellel puudub saatev tekst. Töö jääb seosetuks. Kui ma eksponeeriksin seda tööd kasvõi oma kodulehel, tunnen, et see annaks palju rohkem konteksti juba sellepärast, et on endale tuttavams kohas, ja sellepärast esitaks ka oma tugevust tõelises valguses.

Soov katsetada dokumentalistikaga polnud minu silmis edukas - Robert Capa't tsiteerides: „kui su fotod pole piisavalt head, siis sa pole piisavalt lähedal“ (s.a., viidatud Buchmann et al., 2024 j). Tunnen, et ma ei leidnud oma soovitud tulemust, mis oleks eeldanud Viljandi tabamist. Samas õpetas see kogemus mulle, et kuigi ma ei suutnud kõiki oma ootusi täita, võimaldasid loominguks riskid ja piirangute puudumine mul mõelda kastist välja ja rakendada uudseid ideid. Olen õppinud, et kunsti tegemine nõuab julgust katsetada ja vigadest õppimist, samas jäädes vabaks uutele liikumistele ja suundadele.

3.2 Dokumentalistika ja autorlus

Dokumentalistika ja autorluse teemad on minu lõputöö ja fotonäituse "VERI SINA MINU VERES" kontekstis olulised aspektid, mis vääriavad põhjalikku käsitlemist. Dokumentalistika eesmärk on sageli pakkuda autentset ja tõest pilti ühiskonnast ja selle erinevatest tahkudest. Samas on iga dokumentaalfoto ka oma autori tõlgendus, mis peegeldab tema vaatenurka ja kunstilist nägemust. Minu residentuur Mürilehe platvormil tõi selgelt esile autori positsiooni ja dokumentalistika keerukuse. Esialgne soov jäädvustada Viljandi ööelu ja kohalikku kultuuriruumi puhtalt dokumentalistlikus võtmes osutus väljakutseks, kuna olin harjunud lavastuslikuma lähenemisega. Dokumentalistika nõuab tihti sügavamast seost pildistatava subjektiga, mida on raske saavutada ilma autori sekkumiseta.

Projekti käigus mõistsin kahte omavahel põrkuvat probleemi:

1. Kui püüan end autorina tagaplaanile tõrjuda, jääb minu vaatenurk alati pildile kanduma.
2. Kui eemaldan ennast juhtivast rollist, siis ei ole mul võimalik saada soovitud esteetikat, mis on minu tööde puhul kõige olulisem.

Fotokabiinide kasutamine ja inimeste endi pildistama panemine pidid vähendama minu mõju ja pakkuma puhtast dokumentaalilikku lähenemist. Lõpptulemusena ei jäänud ma piltidega siiski rahule, kuna need ei vastanud minu esteetilistele standarditele ega pakkunud soovitud kontrolli. Minu eesmärk oli autori positsiooni eemaldamine ja puhta dokumentalistika leidmine, kuid need kaks eesmärki osutusid omavahel vastuolus olevaks. Selgus, et selline lähenemine - kus ma lasen teistel reaalsust jäädvustada – ei sobi minu kunstiliste ambitsioonidega. Tundsin, et soovin ise reaalsust luua ja mõjutada, mitte jääda passiivseks vaatlejaks. Mõistsin, et minu tugevus peitub just autoripositsiooni hoidmise ja teadliku sekkumise kaudu loodud kunstis.

Dokumentalistika ja autorluse vaheline piir hägustus veelgi minu teises projektis "HI-HI-HI-HIPI". Viljandi elu ja selle visuaalsete elementide jäädvustamine tõi kaasa pideva lavastamise ja hetke autentse jäädvustamise vahelise tasakaalu otsimise. Minu soov oli kujutada Viljandit läbi oma oskuste, mis omakorda tõi kaasa iroonia ja lavastuslikkuse. Läbi selle avastasin, et dokumentalistika ei pea olema objektiivne, vaid võib sisaldada autori subjektiivset nägemust ja tõlgendust. Kolmas projekt "Resident Evil 3" tõi minu jaoks selguse, et autorlus on lahutamatu osa minu loomingust, isegi dokumentalistlikus kontekstis. Minu enda pere ja kodukoha jäädvustamine pakkus sügavamat isiklikku sidet ja avas võimaluse autentsemaks eneseväljenduseks. Läbi selle mõistsin, et kuigi dokumentalistika eesmärk on sageli jäädvustada objektiivset tõde, on igal teosel alati autori käekiri ja perspektiiv.

Tervikule nüüd peale vaadates ning oma tegemist tagantjärgi analüüsidest mõistan, et minu tugevus peitub just nende elementide kombineerimises ja isikupärase vaatenurga säilitamises.

Kokkuvõte

Loov-praktilise lõputöö kirjalikus osas avan „VERI SINA MINU VERES” töö kontseptsiooni otsimist, leidmist, läbiviimist ning analüüsin selle mõju minule kui autorile. Valisin foto meediumi, kuna olen sellega varasemalt palju tegelenud nii videokujunduse erialal õppides kui ka hobikorras. Fotoprojekti kokku panemine oli täis muutusi ning uute situatsioonidega adapteerumist. Fotoprojekti „VERI SINA MINU VERES” algimpulsiks oli liikuda edasi oma teemade fookusega ning arendada oma stiililisi võtteid. Samuti tõestada endale, et suudan töötada struktureeritud keskkonnas ja samal ajal olla loominguline, et tulevikus endale tööd leida. Nende eesmärkide nimel edasi liikudes ja küsimustele vastuseid otsides, valmis minu fotoprojekt „VERI SINA MINU VERES”.

Lõputöö esimene peatükk käsitleb fotonäituse „VERI SINA MINU VERES” kontseptsiooni tausta, protsessi ning platvormi kirjeldust, kus selgitan teose algupära ning kogemust residendina Mürilehe ajalehes. Läbi residentuuris pakutava meeskonna, õppisin oma töödes kvaliteedi poole liikuma. Samuti mõistsin, et pean usaldama oma algimpulsse, mis teevad minu töödest “minu” omad. Teine peatükk on üles ehitatud kolmeosalise teose kirjeldusele, kus toon välja kõik kolm osa eraldiseisvalt ning selgitan nende individuaalset sisu, loomeprotsessi ning minu kogemust nende kokkupanekul. Kolmeosalise teose esimene osa - „SOLLI KABIINIS” - keskendus katsetusele ennast autorina eemaldada. Selle tulemusena mõistsin, et minu kui autori jaoks on esteetika siiski üks olulisemaid aspekte oma tööde juures. Teises teoses - „HI-HI-HI-HIPI” - võtsin portreede puhul ohjad täielikult enda kätte ning liikusin tagasi oma varasema käsitusviisi juurde, kus mina kontrollin kogu protsessi, kuid kuna tegu oli varasema stiiliga, siis ka see ei pakkunud mulle piisavalt rahuldust. Samas fotod, mis tegin Viljandi linnast, andis mulle uue nägemuse linnast, mida varasemalt ei teadnud selles olevat. Kolmas töö - „RESIDENT EVIL 3” - oli kahe varasemalt kasutatud meetodi kombinatsioon, ning minu jaoks kõige tugevam töö, kuna sümboliseeris kasvu ning avastamisrõõmu. Samuti oli viimase töö oluliseks aspektiks isiklik seos subjekti ja teemaga, mis andis mulle ka motivatsiooni dokumentalistikaga edasi liikumiseks.. Kogu kolme töö tervik on minu jaoks ringis liikuv tervik.

Projekt "VERI SINA MINU VERES" on õpetanud mulle, kui oluline on jääda truuks oma nägemusele, samas olles avatud uutele ideedele ja meetoditele. Fotograafia on pakkunud mulle võimaluse süveneda reaalsuse erinevatesse kihtidesse ja väljendada neid kunstilisel viisil, mis on rikastanud minu arusaama visuaalsest loojutustamisest.

Kasutatud allikad

Buschmann, M. (2024, 23. veebruar). Inimese silmad ei valeta.

Sirp. <https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c6-kunst/inimese-silmad-ei-valeta/>

Dean, D. (1996). Museum exhibition. Routledge.

Dewey, J. (1934). Kunst kui kogemus. TLÜ kirjastus.

EXPRESS POST AS. tellimine.ee.

[https://tellimine.ee/est/ajalehed/muurileht%20\(M%C3%BC%C3%BCrileht,%20s.a\)%20https://tellimine.ee/est/ajalehed/muurileht](https://tellimine.ee/est/ajalehed/muurileht%20(M%C3%BC%C3%BCrileht,%20s.a)%20https://tellimine.ee/est/ajalehed/muurileht)

Maran, T. (2023, 27. oktoober). Peeter Laurits: „Kunstiteos sünnib seal, kust algab tähenduste paljusid ja tekivad kihilised struktuurid.“. Sirp.

<https://www.sirp.ee/s1-artiklid/c6-kunst/peeter-laurits-kunstiteos-sunnib-seal-kust-algab-tahenduste-paljusid-ja-tekivad-kihilised-struktuurid/>

Müürilehe arhiiv. (2008). #1. https://issuu.com/muurileht/docs/muurileht1_vebruar2008

Müürileht. (2024, 31. jaanuar). MÜÜRILEHT OTSIB AASTAKS 2024 RESIDENTE. Müürileht.

<https://www.muurileht.ee/muurileht-otsib-aastaks-2024-residente/>

Müürileht. TIRAAŽI- JA VEEBISTATISTIKA.

<https://www.muurileht.ee/tiraazi-ja-veebistatistika/>

Sontag, S. (2004). Regarding the pain of others. Penguin.

Sontag, S. (2006). Fotograafiast. Tänapäev.

Tammemäe, H. (2017, 07. detsember). "Müürileht" saab riikliku rahastuse. Aktuaalne Kaamera.

<https://kultuur.err.ee/647354/muurileht-saab-riikliku-rahastuse>

The art story. Straight Photography Movement Overview. The art story.

<https://www.theartstory.org/movement/straight-photography/>

Östlund, R. (2017). The Square [Film]. Plattform Produktion.

SOLLI KABIINIS

Autor: Johanna Rätvald

FOTO KULTUUR

Nähes sõbra **Triin** **Clar** **Amala** **Kuor** **Wood** on talitajate, nõukogulaste liikluse ja kergekaalu võistlustel võitnud ja pälvinud kuldmedali. Autor: **Johanna Rätvald**

Sõbra **Triin** **Clar** **Amala** **Kuor** **Wood** võistlustel võitnud ja pälvinud kuldmedali. Autor: **Johanna Rätvald**

...mõeldud, et ta tuleb kaasa ja jätke on ta, kui ta ei taha. ...

Reinold Rätvald „Auror” sormet. ...

Lisa 1.

Fotoprojekt “VERI SINA MINU VERES” esimene osa “Solli kabiinis”. Töö on ka leitav Müürilehe kodulehel (lk 26-27): https://www.muurileht.ee/core/media/myrileht137_veebruar1.pdf

Lisa 2.

“Solli kabiinis” pilte saatev tekst.

*Nähes sõber **Tristan Czar Aasmäe Racer Worldwide**'i sulejopest, nõukaaegsest läkiläkist ja kargopükstest koosnevat riietust, teadsin, et olin teinud ta enda fotoprojekti abiliseks värbamisel suure vea. Oleksin pidanud tema asemel hoopis pensionifondide müügivennad kokku kutsuma, kes oleks aidanud mul kaubanduskeskuses casting'ut teha ja inimesi meelitada. Kuigi Tristan pigem hirmutas inimesi eemale, toetas ta mind vähemalt mentaalselt, sest hooajaline post-aastavahetuse D-vitamiini puudus on mind täiesti antisotsiaalseks muutnud.*

*Tahaks öelda, et inimeste fotokabiini autoportreesid jäädvustama surumine oli inspireeritud „püha isa” **Roland Barthesi** „Autori surmast”, aga kahjuks tulin selle peale alles hiljem. Tegelikult andsid selleks tõuke Instagrami konto @veri.viljandi ja fotograaf **Andra Rahe** pildid – mõlemad on suutnud luua pildistatavatega usaldusliku suhte, osates jäädvustada seda punctum'it, millega mu silmal on olnud viimase aasta jooksul meeldiv suhelda. Pärast mitut luhtunud katset sarnast tunnetust tabada pidin siiski tõdema, et tänavafotograafia ja dokumentalistika vajavad rohkem kui lihtsalt kaamera käes hoidmist ja ootamist. Seega liikusin edasi mõttega kasutada korraga ülevalgustatult puhast ja piiratud kadreeringuga automatiseeritud pildimasinat – fotokabiini, et eemaldada end selleks korraks ka autoripositsioonist (võib-olla olen ikkagi uuesti sündinud Barthes).*

Esimesteks võõrasteks, kellele Solarise keskus lähenesime, olid kolm daami kohvikus. Meid märgates arvasid nad kohe, et soovime midagi müüa. Soovisimegi – võimalust olla osa vapustavast kunstist. Vastuseks oli kategooriline „ei”. Arvatavasti oli inetu inimesi sellisel privaatsel hetkel rünnata. Kuna see oli minu esimene „ei”, tekkis korvisaamisest pähe ka trotslik mõte: kes läheb üldse sõbrannadega kaubanduskeskuse keldrikohvikusse torti sööma? Pärast kümnendat „eid” tekkis aga äraütlemise vastu juba immuunsus. Teel finišisse kohtusime väga värvikate inimestega, kellest mitme pildid jõudsid ka siia lehte. Paljude omad aga mitte.

Nagu võiks eeldada, ei soovinud enamik tülitatutest endast kunstiprojekti sildi all pilti teha. Läbivaks põhjenduseks toodi ajapuudust. Mõni inimene väitis ka, et ta pole fotogeeniline, mis tekitas just erilist tungi suunata ta fotokabiini ja aidata ebakindlusest jagu saada. Mainida tasub ka üht härrat, kes esimest korda meist möödudes ütles, et tal pole kammi kaasas ja juuksed on sassis. Kui ta hiljem meie ümber oma kümnenadat tiiru tegi, siis tundus, et juuksed olid kammitud ja ta oli isegi geeli pannud ning ootas nüüd uut kutset.

Pärast neljanda pildistatava „värbamist” ärkas minus ellu tõeline pensionifondide parseldaja müügigeen. Naeratasin ja rõhutasin sõnu „kunst”, „noored”, „aitamine”. See tundus töötavat, nii et inimesed ei läinud meist enam ringiga mööda, vaid jäid juba ka seisma, et viisakalt „ei” öelda. Paljud osalejad tulidki pigem aitama „kunsti nimel”. Motivatsioon seegi!

Kõige värvikama Solli chiller'i tiitli saab siiski üks lehte jõudnud isik, kelle emal on sama nimi mis minul ning kes ütles pildistamispäeva kohta, et kuupäev on numeroloogiliselt hea seksimiseks, ja andis mulle taskust kolm maiustust (šokolaadimedali, krabikommi ja glükoositropsi). Samuti oli härral väidetavalt „Hiina valget”, pärast mille pakkumist palus ta ka oma kasukat silitada.

Lisa 4.

Fotoprojekt “VERI SINA MINU VERES” kolmas osa “RESIDENT EVIL 3”. Töö on ka leitav Müririlehe kodulehel (lk 22-23): https://www.muurileht.ee/core/media/myyri139_aprill1.pdf

22: SAIA KOLMEPÄEVE EHEGAS NÄHMER

RESIDENT

FOTO

FOTO

RESIDENT EVIL 3

Autor:
Johanna Reinveid

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Johanna Reinald

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

“Fotonäituse “VERI SINA MINU VERES” loomine ja presenteerimine ajalehes Mürileht, mille juhendajad on Taavet Jansen ja Matthias-Jakob Sildnik, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Johanna Reinald

17.05.2014